

ODPOVĚDNOST V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

LLM 2011

Ilona Jančářová

DRUHY ODPOVĚDNOSTI

1. Správně právní
2. Trestně právní
3. Občanskoprávní
4. Odpovědnost za ekologickou újmu

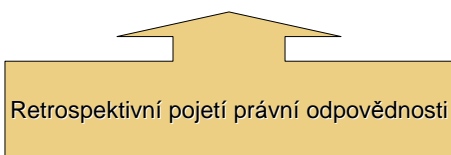

Správně právní odpovědnost

- Sekundární povinnost strpět a nést sankci, která vzniká v důsledku porušení povinnosti primární

Odpovědnost správně právní

Správní delikt – protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, které není trestným činem a za které ukládá trest podle předpisů správního práva správní orgán

Znaky správního deliktu:

- Protiprávnost
- Jednání
- Odpovědná osoba
- Trestnost jednání
- Zavinění (pouze u některých deliktů)

Odpovědnost správně právní

Předpoklady správně právní odpovědnosti:

- Objektivní
- Subjektivní

Odpovědnost správně právní

Správní sankce:

- Správní tresty
- Správní sankce obnovující povahy

Sankce – nepříznivý následek ukládaný v důsledku porušení právní povinnosti

---

Správně právní odpovědnost

Lhůty k ukládání sankcí:

- objektivní
- subjektivní

Správně právní odpovědnost

Odpovědnost za správní delikty:

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

B/ Odpovědnost za přestupky

Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt anebo o trestný čin.

Správně právní odpovědnost

Odpovědnost za správní delikty:

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

B/ Odpovědnost za přestupky

Procesní předpisy (v platném znění):

Správní řád 500/2004 Sb.

Přestupkový zákon č. 200/1990 Sb.

Složkové předpisy (zvláštní)

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

Sankce:

- pokuty
- opatření k nápravě
- odebrání věci
- odejmutí uděleného souhlasu či povolení
- zákaz nebo omezení činnosti

B/ Odpovědnost za přestupky

Sankce :

- napomenutí
- pokuty
- zákaz nebo omezení činnosti
- propadnutí nebo odebrání věci

Trestně právní odpovědnost

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.)

TČ proti ŽP (Hlava VIII):

- ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 293, 294)
- speciální skutkové podstaty (§ 294a a násl.)

- **Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**

Trestně právní odpovědnost

TZ - Trestné činy proti životnímu prostředí:

- poškození vodního zdroje (§ 294a)
- poškození lesa (§ 295-6)
- neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z lodí) (§ 297)
- neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu (298a)
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 299, 300)
- poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 302, 303)
- pytláctví (§ 304)
- neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užítkovost hospodářských zvířat (§ 305)
- šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)
- šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy obecně nebezpečné (Hlava VII):

- obecné ohrožení (§ 272-3)
- poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276-7)
- nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281)
- nedovolená výroba a držení jaderného materiálu (§ 282)
- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§ 283)
- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (§ 284)

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy ohrožující zdraví:

- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§ 156-7)

Trestné činy proti majetku:

- poškození cizí věci (§ 228)
- zneužívání vlastnictví (§ 229)

Trestně právní odpovědnost PO

- PO lze postihnout i v případě, že se nepodaří prokázat, která konkrétní FO spáchala TČ
- Taxativní výčet všech TČ
- Zaviněné jednání PO („vina managementu“)
- Odpovědnost zakládá jednání vedoucího (jmenovaného do řídicí funkce i faktického)
- Je-li vyvozena TPO PO, není tím dotčena osobní TPO fyzických pachatelů a naopak
- TPO přechází na právní nástupce PO

Občanskoprávní odpovědnost

- obecná (podle OZ - § 420 a násl.)
- škoda způsobená provozní činností (§ 420a OZ)
- zvláštní (podle předpisů práva životního prostředí)
  - z.č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
  - z.č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku
  - z.č. 254/2001 Sb., o vodách (§ 29/2)
  - z.č. 44/1988 Sb., horní zákon (§§ 36 a 37)

Občanskoprávní odpovědnost

Náhrada škody:

- v penězích (škoda skutečná a ušlý zisk)
- vrácení do původního stavu

Pokud si škodu na svém majetku způsobí sám vlastník, odpovědnostní vztah nevzniká (náhradu za poškozené životní prostředí nelze uplatnit).

Odpovědnost za ekologickou újmu

Ekologická újma podle:

- a) Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- b) Z.č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

Odpovědnost za ekologickou újmu

(Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí)

Znaky ekologické újmy (§ 10 a 27):

- lidská činnost
- ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystému
- příčinná souvislost

Odpovědnost za ekologickou újmu

Odstraňování ekologické újmy:

- obnovením původního stavu
- kompenzační opatření
- náhrada v penězích

Oprávněným subjektem je stát.

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Ekologickou újmu se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkce, která se může projevit přímo nebo nepřímo; jedná se o změnu na

- 1. chráněných druhů** volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovišť, která má závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů nebo stanovišť, s výjimkou nepříznivých účinků vyplvajících z jednání provozovatele, k němuž byl oprávněn podle § 5b, 45i a 56 zákona o ochraně přírody a krajiny; kritéria pro posouzení významu účinků na dosahování nebo udržení příznivého stavu ochrany chráněných druhů a přírodních stanovišť jsou stanovena v příloze č. 3 k tomuto zákonu,
- 2. podzemních nebo povrchových vodách** včetně přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, která má závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo na její ekologický potenciál, s výjimkou nepříznivých účinků v případech stanovených podle § 23a odst. 4 a 7 vodního zákona, nebo
- 3. půdě** znečištěním, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj,

---

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Odpovědnost provozovatelů činností uvedených v příloze - objektivní za výsledek v podobě ekologické újmy nebo její hrozby (i bez porušení právních povinností)

Odpovědnost provozovatelů jiných činností, které jsou vykonávány v rozporu s právními předpisy, za škodu na zvláště chráněných druzích a jejich stanovištích

Negativní vymezení věcné a časové působnosti

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

- Princip prevence
- Princip znečišťovatel platí
- Princip naturální restituce

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip prevence:

- Povinnost provozovatele provádět preventivní opatření i v případě, že ke škodám na životním prostředí dosud nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod
- Povinnost informovat příslušný úřad
- Povinnost přijmout nápravná opatření za účelem omezení dalších škod
- Finanční zajištění (§ 14/3 – výjimky)
- Hodnocení rizik činností v příloze č. 1

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip znečišťovatel platí:

- náklady potřebné na předcházení ekologické újme nebo na její nápravu,
- náklady na zjištění a posouzení ekologické újmy, posouzení vzniku její bezprostřední hrozby,
- náklady na řízení,
- náklady na provedení preventivních nebo nápravných opatření nebo jejich vymáhání od provozovatele,
- náklady na sběr dat, na sledování a kontrolu
- další náklady související s předcházením ekologické újme nebo s její nápravou.

Výjimky z povinnosti provozovatele hradit náklady (§12)

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip naturální restituce:

- upřednostnění nápravných opatření před peněžními kompenzacemi
- obnovení stavu nebo nahrazení životního prostředí
